

KARTUIZERS, KLUIZENAARS IN GEMEENSCHAP

IN 1084 STICHTTE BRUNO VAN KEULEN IN HET ONHERBERGZAME MASSIF DE LA CHARTREUSE IN FRANKRIJK DE STRENGE ORDE VAN DE KARTUIZERS DIE OP DE DAG VAN VANDAAG NOG BESTAAT. DE KLOOSTERLINGEN BRENGEN HET GROOTSTE GEDEELTE VAN HUN TIJD IN AFZONDERING DOOR. ZE VULLEN HUN DAGEN MET GEBED, MEDITATIE EN THEOLOGIE. DEZE LEVENSWIJZE LEVERDE EEN AANTAL UNIEKE BOUWWERKEN, GESCHRIFTEN, KUNSTOBJECTEN EN LITURGISCHE VOORWERPEN OP. DEZE ZIJN VAN ONSCHATBARE WAARDE VOOR DE KERK EN CULTUUR VAN WEST-EUROPA. BIJNA DUIZEND JAAR LATER BESTAAN ER NOG STEEDS KARTUIZERKLOOSTERS, MAAR NIET MEER IN NEDERLAND. DE KLOOSTERLINGEN GAAN ER NOG ALTIJD ZWIJGZAAM DOOR HET LEVEN. EEN BESTAAN ALS KLUIZENaar TE MIDDEN VAN EEN GEMEENSCHAP VAN MEDEBROEDERS.

KARTUIZERS NABIJ HET DOMMELDAL EN DE GEELDERS

Rond 1465 streken de kartuizers neer in Olland. Daar stichtten zij het klooster van de heilige Maria van Egypte, enkele jaren later omgedoopt tot Sinte Sophia van Constantinopel. Slechts twee jaar leefden de kloosterlingen nabij het Dommeldal en huidige Geelders om in 1467 te verhuizen naar Den Dungen. Mede dankzij schenkingen van rijke personen die zich op het einde van hun leven van een plaats in het hiernamaals wilden verzekeren, kon klooster Sinte Sophia haar bezittingen in de regio uitbreiden. Tot 1659, toen ze, verdreven door de politie, brandstichting, beschietingen en plunderingen, al hun bezittingen verkochten. Twee eeuwen lang hebben de kartuizers hun landerijen op een natuurlijke manier bewerkt. Ook latere eigenaren hebben het gebied met rust gelaten. Gelukkig maar. Want wie goed kijkt, kan daarom nog steeds in het landschap de sporen van de kartuizers ontdekken.

Eeuwenlang werd gedacht dat Den Bult (1) langs het fietspad in Olland de locatie was waar in 1465 het kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel was gebouwd. Pas in 2012 toonde onderzoek aan, dat Den Bult eerder bij de Ollandse Hoeve De Heesakker hoorde en waarschijnlijk geen relatie had met de kartuizers.

Het gebied van de huidige Geelders (2) was in de Middeleeuwen grotendeels gemeenschappelijke grond. De gemeenschappen van Olland en Kasteren waartoe ook de kartuizers behoorden, mochten het gebied gebruiken. De kartuizers hadden ook eigendommen. Er werden bomen gekapt en weer aangeplant, het gebied werd begraaasd met runderen, schapen en varkens. Turf werd gestoken en vruchten en paddenstoelen werden geplukt. De jonge aanplant werd met vlechthekken beschermd tegen het grazende vee.

Ooit was het gebied aan de Savendonkseweg (3) een bos, in eigendom van de kartuizers. In 2012 plantten schoolkinderen daar opnieuw honderden streekeigen bomen en struiken. De struiken worden over enkele jaren gebruikt als materiaal voor authentieke vlechthekken. De nauwkeurige werkwijze daarvoor is teruggevonden in het archief van de kartuizers.

Rond 1465 kwam de hoeve Het Groot Duijhuys op Kasteren (4) in het bezit van de kartuizers. In 1659 verkocht de Antwerpse kartuizerprior Joseph van Oetelaar de hoeve aan de Bosschenaar Pieter Lus. Die bouwde in 1661 de huidige duiventoren en voerde waarschijnlijk ook de naam Het Groot Duijhuys in.

In 1462 kocht Lucas Pieck de hoeve op den Overdonck, een gebied in de omgeving van de huidige Witvensedijk in Esch (5). Lucas had zijn goederen zwaar belast. Toen hij in 1476 zijn verplichtingen niet meer kon nakomen, kwam de hoeve in bezit van de kartuizers.

KLOOSTER SINT SOPHIA VAN CONSTANTINOPEL

Dankzij een schenking kon Ludolf van de Water, een bejaarde kanunnik van de Sint-Jan in 's-Hertogenbosch, in 1465 in Olland een bescheiden klooster bouwen. Het kreeg oorspronkelijk de naam klooster van de heilige Maria van Egypte. De grond waarop het klooster gepland was, bleek te klein en er was onvoldoende drinkwater in de buurt. Bovendien liep er een te drukke publieke weg langs het terrein, iets wat haaks stond op het streven van de kartuizers om in afzondering te leven. Daarom werd het klooster in 1467 afgebroken en opnieuw opgebouwd op een afgelegen plek in het Bossche Broek. Daar waren de omstandigheden niet veel beter. De kartuizers gingen opnieuw op zoek naar een betere en gezondere behuizing en vonden die in het kloostergebouw van de Zusters van Orthen in Vught. In 1472 verhuisden ze voor de derde keer. Als eerherstel voor de ontwijding van de Aya Sophia bij de val van Constantinopel in 1453, kreeg het klooster een nieuwe naam: kartuizerklooster Sinte Sophia van Constantinopel.

KARTUIZERARRANGEMENTEN EN WORKSHOPS

Bent u ook in de ban van de geheimen van de kartuizers geraakt en hebt u behoefte aan de sfeer die de kartuizers oproepen? Dan is een weekendarrangement misschien iets voor u. Tijdens het weekend dat uiteraard in het teken van de kartuizers staat, lichten wij een tipje van de sluier op. Hoe we dat doen? Dat is ons geheim.

Wilt u weten hoe de kartuizers bijvoorbeeld waskaarsen maakten of brood bakten? Volg dan een van onze workshops.

Kijk voor meer informatie op www.kartuizerklooster.nl.

KARTUIZERGEHEIMEN

Slechts twee jaar leefden en werkten de kartuizers als kluizenaar tussen het Dommeldal en de huidige Geelders. In oude kartuizergeschriften is gelukkig veel van hun handel en wandel bewaard gebleven. Beetje bij beetje geven archieven hun geheimen prijs. Een aantal van deze geheimen hebben we ontrafeld en vertaald naar deze tijd. We bakken brood, brouwen Gruytbier, slingeren honing, verzamelen kruiden en maken kaarsen op de manier zoals de kartuizers dat vroeger waarschijnlijk ook deden. Bent u ook benieuwd naar de kartuizergeheimen? Wij willen ze graag met u delen.

WWW.KARTUIZERKLOOSTER.NL

ONTDEK

DE KARTUIZERGEHEIMEN VAN HET DOMMELDAL

